

Елин Пелин

Ангелинка

Леля Станка имаше някаква далечна роднина, гражданка, която живееше в София, дето имаше собствена къща и получаваше пенсия за не знам какви заслуги на покойния ѝ мъж. Тя се казваше леля Дъмша. Нямаше ден, през който леля Станка да не помене най-малко три пъти за тая своя роднина. Нямаше срещнат човек, пред когото да пропусне да не каже нещо за нея. И как тя произнасяше името ѝ! Каква щастлива усмивка озаряваше нейното червено лице, когато произнесе думите: наша Дъмша или леля ви Дъмша! С каква сърдечна радост пееше и играеше безконечния поток от думи и похвали, на които леля Станка не знаеше мярка! И ако случайно понякога тя млъкваше, да се прокашля, да си вземе дъха или да свърши нещо на бърза ръка, то в очите ѝ се виждаше как мислите ѝ продължават се още да се усмихват на нейния светъл идеал.

Леля Дъмша! Това беше великата гордост на леля Станка.

Ние дечурлигата никога не бяхме виждали леля Дъмша. Тя съществуваше в нашето детско въображение като далечна, всемогъща и непостижима вълшебница, която живее някъде си в някакъв приказен град и държи сметка за всички наши добри и лоши постъпки. Нейният образ ни се представяше прекрасен и усмихнат, обкръжен от светъл ореол. Нашите наивни мечти я търсеха в оня лазурен небесен мир, дето поставяхме дядо господ и скърбящата негова майка – пречистата света Богородица.

Кого тя повече обича? Това беше един от най-честите детски спорове, които свършваха понякога дори и с бой. Леля Дъмша! Това беше най-силното оръжие на леля Станка против нашите сръдни и немирства. Достатъчно бе само да каже:

– Мълчете, че ще пиша на леля ви Дъмша!

И ние ставахме кротки и тихи, и нашите добродетели се тълпяха под светото знаме на тая незрима леля Дъмша като смирено стадо агнета.

На същото небе, върху което на своя слънчев трон седеше леля Дъмша, живееше още едно създание, кротко и добро, русокосо като звезда. Това беше мъничката Ангелинка, детето на леля Дъмша. Нейното име се споменаваше винаги редом с името на леля Дъмша и бъдеше в нашите сърца затаена завист.

Аз бях тогава на дванадесет години. Моята служба у лелини беше да паса овцете и всяка събота, възседнал на магарето, да нося храна на говедарите в планината, дето преспивах по две нощи, две чудни планински нощи под самите звезди. Легнал край тлеещия огън в малката

колиба, аз слушах вълшебните приказки на пастирите, гледах как по техните изпечени лица играе отражението на пламъка и заспивах магьосан като в skutите на някоя горска самодива. Вън цареше върховно планинско мълчание и аз чувах смо лекия шум на самодивските хора, същото проскимтяване на кучето, тайнствените гласове на нощните птици, сладкото преживяне на говедата и тежката въздишка на някоя крава. През малкото открито прозорче на покрива над мене бдеха кротко от синия небесен купол белите звезди. През тия нощи, изпълнени с видения и страх, аз не мислех за никого в света освен за Ангелинка. Нейното име ми навяваше хиляди невинни и щастливи мисли. Представлявах си я мъничка, хвърчаща, прилична на някакво бяло врабче, с лице, сияещо и усмихнато като на ангелчетата, изписани в черковата. Аз бях нейният юначен покровител, мислено я съпровождах по света и я пазах от всичко зло. Убивах огнения змей, който искаше да я открадне. Търсех я в тайнствените подземни царства и я спасявах върху крилето на орел, когото свалях от облаците само с погледа си. Развързвах страшни магии, които я бяха преобразили в златна пчела, и завладявах незнайни земи, дето царувах заедно с нея.

И колко, колко желях аз да видя с очите си царицата на моята фантазия, с която неотлъчно живеех.

Един понеделник, като се връщах от планината, на портата ме срещна леля Станка, загубена от щастие.

– На, чети! Писмо от леля ти Дъмша.

Като погледнах леля Станка, стори ми се, че се смее радостно всичко по нея: и лицето ѝ и кривнатата ѝ напухана с брашно пребрадка, и дрехите ѝ, и обичите ѝ, и възпретнатите ѝ ръкави, и тестените ѝ до лакти ръце.

Наоколо се натрупаха дечурлигата и аз, подпрян на шията на магарето, засричах премалаял от вълнение, щастливото писмо на леля Дъмша, написано с детски почерк, без главни букви и без знаци, просто и наивно поздравление: „Съобщавам ти, мила сестрице Станке, че на Възнесение ще дойдем да се поклоним и да поднесем дар на вашата черква. Тогава е храмовият празник и аз съм обрекла пред бога да доведе дъщеря си.“ На края имаше много здраве на всички поименно освен на мене.

– Видите ли, видите ли! – възклициваше трогната до сълзи леля Станка и ме караше да повтора и потрета писмото.

Радвах се всички, но не и аз, аз, чуждият в тая къща. Усещах как в моето сирашко сърце се събраха всички нещастни сълзи и тръгнаха към очите ми. Отведох магарето в обора и скрит от щастливите на земята,

прегърнах братски главата му и пролях пред него изблика на всичката си непоносима горчивина.

Почувствувах се триж по-нещастен, като си помислих, че на Възнесение ще бъда не дома, а на планината и нямаше да мога да видя ни леля Дъмша, ни Ангелинка.

Леля Станка се хвана на работа с трескава бързина. В два дена цялата къща се преобрази. Стените бяха белосани, дворът и пътят пред него поляни и пометени, като че идеше не леля Дъмша, а самият дядо владика. Но аз се не радвах, аз гледах с тъга на всичко.

Когато в събота, пред Възнесение, се качих на магарето и тръгнах към планината, изпращан от леля Станка, не можах да скрия горестта си и още на портата заплаках като момиче, с безпомощни сълзи.

Добрата леля Станка, която ме обичаше и гледаше като съща майка, остана зачудена.

– Ами защо плачеш, лели? У-у, гледай сега, бива ли тъй! Цял мъж да плаче. Какво ще каже леля ти Дъмша, като те види.

При тия думи на леля Станка мъжът, когото тя утешаваше с такъв нежен укор, се разплака повече. Той се захлупи върху гривата на магарето и едвам можа да каже от хълцания:

– Аз отивам в планината и няма да видя леля Дъмша.

– У, ти да не останеш там, лели. Забравих да ти кажа. Утре рано да си дойдеш.

Тя ме помилва с коравата си ръка, прекръсти ме и ме изпрати. Аз смуших магарето и хвъркнах, успокоен и пълен с надежди. Когато се обърнах, аз видях леля Станка, че тича след мене и със страшни ръкомахания вика, колкото може:

– Па да не останеш там, ами да си дойдеш, чу ли!

Рано сутринта на Възнесение аз се спущах бързо по стръмния планински път към село. Мислех за леля Дъмша и за Ангелинка и душата ми се вълнуваше. Аз бързах, пеех и дразнех с вика си птиците, които се пробуждаха и скачаха из клоните. Слизях по полянките и берех още росната иглика, която се жълтееше навред из храсталака. Набрах цял сноп от нея и го носех пред себе си, прегърнат с две ръце като дете.

Когато слязох долу, прегазих реката и стъпих в ливадите, посрещна ме набожният утринен звън на камбаната и ме придружи чак до село.

Когато стигнах дома и отседнах магарето, от вълнение няхах сили да вляза в къщи. Краката и ръцете ми трепереха, а лицето ми трябваше да е било по-бледо от игликата, която носех.

Най-после тръгнах боязливо, застанах на прага и надникнах. Сред

къщи на едно триножно столче седеше като на трон леля Дъмша – гордостта на добрата леля Станка и нашия свещен идеал. На главата ѝ стоеше смачкана черна шапка, украсена с две избелели рози, до които стърчаха две черни проскубани страусови пера и трепереха почти до тавана. С тия пера цялата леля Дъмша приличаше на голяма черна пеперуда, която бе разперила пипалата си и чакаше нещо. Върху плещите ѝ висеше малко червено шалче. Лице сухо, кокалесто, с цвета на ошавена гайда, с голямо мъхнато разстояние между носа и устата, с редки дълги косми по брадата, с вежди, паднали отстрани, дърпани от безчислените бръчки около свитите ѝ очи. Тя говореше гръмко и из устата ѝ се показваха два стари зеленясали зъба като камъни пред някоя тъмна пещера. Тя ме погледна приветливо и в нейния кротък кравешки поглед имаше толкова обич, простодушие и доброта, че аз, непобутнат от никого, пристъпих сам и целунах жилестата ѝ ръка смирено и страхопочитателно.

Около леля Дъмша стояха дечурлигата, прехласнати в съзерцание, а до коленете ѝ седеше леля Станка, умилена до сълзи, като пред някоя чудотворна икона.

Докато да се опомня, от стаята излезе и застана в тъмната къща като слънчево петно, което падна от зирките на тавана, едно същество, каквото моето въображение не знаеше дотогава. Това беше Ангелинка. Тя беше по-малка от мен, цяла облечена в бяло, отрупана със сини и червени панделки, с малка златна коса, пусната свободно по плещите, също превързана с панделки. В нея нямаше нищо земно. Тя надминаваше сънищата ми. Усетих се слаб и недостоен, но сърцето ми се изпълни с радост, както цветната чашка се пълни с лъчи. Аз носех прегърнат до гърдите си големия сноп иглика. Тя почна да пада на стръкчета от треперещите ми ръце.

Ангелика седна на едно столче до майка си. Панделките по нея затрепераха и зашумяха, и на мен се стори, че в къщи влязоха и заиграха хиляди полски пеперуди. Веднага тя се обърна и големите ѝ сини очи се спряха удивени към мене. Тя отвори устата си и каза с чуден глас, като че изпя песен:

– Колко цветя! Колко цветя!

Тогава аз пристъпих треперещ, примрял от срам и сложих в скута ѝ като на жертвеник всичката иглика. Тя се посипа и попада по крачката ѝ. Ангелинка я прие с благодарствен и радостен вик.

Леля Станка и леля Дъмша се засмяха и казаха нещо одобрително, но аз нищо не чух. Не можах да стоя повече от срам. Повърнах се и избягах при овцете.

На другия ден леля Дъмша и Ангелинка заминаха, без да мога да ги видя още веднъж.

Но дълго време след това, когато и да вървах, свирейки с цафарата си подир моето кротко стадо, в гърдите ми под скъсаната овчарска абица биеше едно мъничко сърце, безкрайно влюбено.

И до днес още, когато си спомня за тая мъничка Ангелинка, не мога да разбера истина ли беше това, или сън.

КРАЙ

© Елин Пелин

Източник: Словото

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/5284>]